

Rano planiranje

O DEMENCIJI

Rano planiranje može olakšati situaciju da bi osoba oboljela od demencije, njihova obitelj i skrbnici mogli upravljati financijskim i pravnim pitanjima oboljele osobe. Ovaj Pomoćni tisak govori o načinima ranog planiranja i navodi osobe i organizacije koje mogu pomoći.

Demencija utječe na svaku osobu na drugačiji način. Neka osoba može izgubiti sposobnost upravljanja novcem ili sposobnost donošenja mjerodavnih poslovnih odluka, dok druga osoba može zadržati ove sposobnosti mnogo duže.

No, prije ili poslije, ove sposobnosti će oslabiti i osoba oboljela od demencije neće biti u stanju donositi samostalne odluke u svezi sa njihovim financijskim i pravnim pitanjima.

Planirati unaprijed

Planiranje unaprijed obiteljima i skrbnicima može olakšati upravljanje poslovima oboljele osobe. Ovo također može omogućiti učešće oboljelih osoba u planiranju i osigurati da se njihove želje ispune na način koji njima odgovara.

Ako ste u mogućnosti, potražite savjet dok oboljela osoba još uvijek može učestvovati u diskusiji i dok je još uvijek pravno sposobna potpisati bilo koje dokumente.

Pitanja u svezi sa novcem

Ako su na bankovnom računu dva imena, partner oboljele osobe može nastaviti koristiti ovaj račun bez ikakvih ugovornih promjena. Ali, problemi mogu nastati kada osoba oboljela od demencije neprimjerno koristi bankovni račun ili kada je na računu samo njegovo ime. Da bi se izbjegli ovi problemi, oboljela osoba može, dok je još uvijek zakonski sposobna, dati punomoć za uporabu računa drugoj osobi. Važno je upamtiti da ova punomoć postaje nevažeća ako osoba više nije zakonski sposobna. Ako oboljela osoba ne želi pomijeniti ugovor o uporabi računa, savjetovanje sa menadžerom banke o mogućem rješenju vam može pomoći.

Planiranje unaprijed znači:

- Imati dva potpisa na svakom novčanom računu
- Razgovor o budućnosti financijskih poslova sa financijskim savjetnikom
- Ugovaranje kako i kada će osoba oboljela od demencije imati pristup svojim financijama

Tko može pomoći?

- Menadžer banke
- Akreditovani financijski savjetnik
- Odvjetnik
- Alzheimer's Australia

Trajna punomoć

U većini država i teritorija Australije, osoba može potpisati dokument o trajnoj punomoći (Enduring Power of Attorney) ako su zakonski sposobne u vrijeme potpisivanja. Trajna punomoć je zakonodavni ugovor koji daje pravo opunomoćenoj osobi da se brine o financijskim poslovima druge osobe ako ta osoba više nije u stanju. Mnoge osobe imaju trajne punomoći bez obzira na bolesti i dijagnoze.

Obična ili opća punomoć je također na raspolaganju, no ona važi samo dok je osoba zakonski sposobna. Trajna punomoć važi sve do smrti osobe, osim u slučajevima gdje je punomoć opovrgnuta.

Jedna od beneficija trajne punomoći je da dozvoljava osobi oboljeloj od demencije izbor osobe koja će raditi u njihovo ime oko pravnih i financijskih pitanja kada oboljela osoba nije u stanju da to sama radi.

Planirati unaprijed znači:

- Osigurati da osoba oboljela od demencije ima prigodu razmisliti o potpisivanju trajne punomoći (ako je još uvijek nisu potpisali) što je prije moguće nakon dijagnoze i dok su u mogućnosti to uraditi.
- Osigurati da obitelji i skrbnici također imaju svoje trajne punomoći koje osiguravaju odgovarajuće upravljanje njihovim poslovima ako i oni postanu nesposobni.
- Posjedovati primjerak dokumenta o trajnoj punomoći, i znati gdje je smješten

Tko može pomoći?

- Odvjetnik
- Pravno društvo ili institut, ili Služba pravne pomoći
- Javni predstavnik ili javni staratelj
- Alzheimer's Australia

Oporuke

Oporuka daje upute kako imovina umrle osobe treba biti podijeljena. Oporuka je zakonski važeća samo ako osoba razumije njene posljedice, zato je važno da osoba oboljela od demencije napravi ili dopuni oporuku dok je još u mogućnosti potpisati.

Planirati unaprijed znači:

- Imati važeću oporuku
- Znati tko je izvršilac oporuke i gdje će oporuka biti pohranjena

Tko može pomoći?

- Odvjetnik
- Pravno društvo ili institut, ili Služba pravne pomoći
- Alzheimer's Australia

Odluke o liječničkom tretmanu

Ako izgubite sposobnost donošenja odluka o vašem liječničkom tretmanu, netko drugi mora donijeti ove odluke za vas. U većini država i teritorija Australije vi možete izabrati nekoga kome vjerujete da donosi ove odluke. Ako ovo niste isplanirali unaprijed, zakon u svakoj državi i teritoriji dozvoljava određenom sudu da izabere nekoga tko će donositi odluke u vaše ime.

Postoje dvije vrste pomoći za planiranje unaprijed u svezi sa odlukama o liječničkom tretmanu:

- Trajna punomoć koja pokriva zdravstvena pitanja. Ovo vam dozvoljava izabrati osobu koja će vas zamijeniti kao donositelja odluka o liječničkim pitanjima
- Buduće upute (Advance Directive), pismeni dokument koji objašnjava vaše želje o liječničkom tretmanu

Različita imena mogu biti korištena u nekim državama i teritorijama Australije, no svrha ovog dokumenta je uglavnom ista.

Planirati unaprijed znači:

- Osigurati da osoba oboljela od demencije ima mogućnost donošenja trajne punomoći koja pokriva zdravstvena pitanja ili buduće upute
- Imati primjerak dokumenta o trajnoj punomoći i znati gdje je pohranjen

Tko može pomoći?

- Odvjetnik
- Pravno društvo ili institut, ili Služba pravne pomoći
- Javni predstavnik ili javni staratelj
- Alzheimer's Australia

Starateljstvo i administracija

U većini država i teritorija Australije postoji Starateljska komisija (Guardianship Board) ili sud (Tribunal) koji može izabrati staratelja ili administratora za osobu koja više nije u stanju donositi odluke u svoje ime. Ako postoje problemi sa vođenjem poslova oboljele osobe, ili ako postoji sukob interesa oko oboljele osobe, molba za imenovanje staratelja ili administratora treba biti uzeta u obzir.

Možete kontaktirati Alzheimer's Australia i razgovarati s njima o tome je li potrebno uputiti molbu za imenovanje staratelja ili administratora i kako to uraditi.

Za više informacija

Alzheimer's Australia nudi podršku, informacije, naobrazbu i savjetovanje. Kontaktirajte Nacionalnu telefonsku službu za demenciju (National Dementia Helpline) na **1800 100 500**.

Za više informacija i druge Pomoćne tiskove, posjetite našu internet stranicu na adresi **www.alzheimers.org.au**